

LAKIALOITE 28/2012 vp

Laki rikoslain 25 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

Rikoslaisissa (39/1889) on kriminalisoitu sekä lapsen omavaltainen huostaanotto (25 luvun 5 §) että lapsikaappaus (25 luvun 5 a §). Kummankaan mainitun lainkohdan tunnusmerkistö ei kuitenkaan ulotu sellaiseen tilanteeseen, jossa huoltaja tietoisesti, tahallisesti ja toistuvasti estää vahvistetun tapaamisoikeussopimuksen toteutumisen.

Laki turvaa lapselle oikeuden tavata molempia vanhempiaan huolimatta siitä, kumman luona hän vakituisesti asuu. Tapaamisoikeutta voidaan pitää myös vanhemman perustavanlaatuisena oikeutena, vaikkakin ensisijaisena huomion kohteena on lapselle edullinen järjestely.

Lapsen huolto- ja tapaamisoikeuspäätöksen täytäntöönpanosta määrätään erillisessä täytäntöönpanolaissa. Sopimus tapaamisoikeudesta voidaan vahvistaa lapsen asuinkunnan sosiaalilautakunnassa tai tuomioistuimessa. Molemmat ovat täytäntöönpanokelpoisia. Täytäntöönpanoa haetaan käräjäoikeudelta.

Huolto- ja tapaamisoikeuspäätöksen täytäntöönpanolaki korostaa täytäntöönpanosovittelun ensisijaisuutta suhteessa lain pakkokeinoihin. Käytettävissä olevia pakkokeinoja ovat uhkasakko ja nouto, jotka ulosottomies toteuttaa käräjäoikeuden määräyksellä. Uhkasakko ei kuitenkaan riitä varmistamaan tapaamisoikeuksien jatkuvaa toteutumista ollessaan vain uhka maksumuutoksesta. Myöskään lapsen noutamista ei

voida pitää toimivana sanktiona tapaamisia vaikeuttavalle vanhemmalle. Sitä käytetään vain äärimmäisissä tilanteissa, eikä sen voida katsoa olevan edullinen menettely lapsen ja vanhemman myönteisten välien säilymisen turvaamiseksi.

Tapaamisoikeuden tahallista estämistä voidaan verrata lapsen omavaltaiseen huostaanottoon, joka on kriminalisoitu rikoslain 25 luvun 5 §:ssä. Molemmissa on kyse vanhemman tai huoltajan omavaltaisesta lapsen oikeuksien ja vahvistetun sopimuksen pidättämisestä. Jo kriminalisoidulla lapsen omavaltaisella huostaanotolla tarkoitetaan tilannetta, jossa lapsen vanhempi tai muu läheinen henkilö ottaa lapsen omavaltaisesti huostaan siltä, jonka huostassa lapsi on. Tapaamisoikeuden tahallisessa estämisessä on vastaavasti tarkoitus kriminalisoida tilanne, jossa huoltaja ilman perusteltuja ja näyttöjä syytä ei suostu luovuttamaan lasta toiselle huoltajalle vahvistetun tapaamisoikeussopimuksen mukaisesti. Tällä lisäyksellä ja kriminalisointiperusteella rikoslain 25 luku kattaisi myös sellaiset tilanteet, jotka se aiemmin jätti huomiotta. Samalla sekä vanhempien että lapsen oikeudet tapaamisoikeustilanteessa paranisivat.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 25 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään rikoslain (39/1889) 25 lukuun uusi 5 b § seuraavasti:

25 luku

Vapauteen kohdistuvista rikoksista

5 b §

Tapaamisoikeuden tahallinen estäminen

Jos kuuttatoista vuotta nuoremman lapsen vanhempi tai henkilö, jolle huoltajuus on mää-

rätty, estää tahallisesti ja toistuvasti vahvistetun tapaamisoikeussopimuksen toteuttamisen, on hänet tuomittava lapsen tapaamisoikeuden toteutumisen tahallisesta estämisestä sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2013.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 2012

Pauli Kiuru /kok
Jukka Kopra /kok
Leena Harkimo /kok
Markku Mäntymaa /kok
Kari Tolvanen /kok
Heikki Autto /kok
Eero Suutari /kok
Kalle Jokinen /kok
Juho Eerola /ps
Peter Östman /kd
Arto Pirttilahti /kesk
Mikko Savola /kesk
Timo Heinonen /kok
Outi Mäkelä /kok
Janne Sankelo /kok
Pauliina Viitamies /sd
James Hirvisaari /ps
Reijo Hongisto /ps
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Tuula Väättäin /sd
Mika Niikko /ps
Ari Jalonen /ps
Ismo Soukola /ps
Merja Kuusisto /sd

Osmo Kokko /ps
Anssi Joutsenlahti /ps
Lea Mäkipää /ps
Ari Tornainen /kesk
Anne Holmlund /kok
Seppo Kääriäinen /kesk
Kaj Turunen /ps
Maria Tolppanen /ps
Lauri Heikkilä /ps
Ben Zyskowicz /kok
Raija Vahasalo /kok
Pertti Hemmilä /kok
Jukka Kärnä /sd
Antti Kaikkonen /kesk
Jari Lindström /ps
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Juha Rehula /kesk
Sauli Ahvenjärvi /kd
Markku Rossi /kesk
Ritva Elomaa /ps
Erkki Virtanen /vas
Kari Uotila /vas
Timo Soini /ps
Jussi Niinistö /ps

Harri Jaskari /kok
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Lenita Toivakka /kok
Pertti Salolainen /kok
Anne-Mari Virolainen /kok
Ilkka Kanerva /kok
Eero Lehti /kok
Tapani Mäkinen /kok
Jaana Pelkonen /kok
Sampsa Kataja /kok
Esko Kurvinen /kok
Sofia Vikman /kok
Mikko Alatalo /kesk
Tapani Tölli /kesk
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /kok
Leena Rauhala /kd
Elisabeth Naucélér /r
Lars Erik Gästgivers /r
Petteri Orpo /kok
Mats Nylund /r
Markku Eestilä /kok
Sanni Grahn-Laasonen /kok
Johanna Jurva /ps
Tom Packalén /ps
Martti Mölsä /ps
Kauko Tuupainen /ps
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps
Kimmo Kivelä /ps
Sinuhe Wallinheimo /kok
Johannes Koskinen /sd
Teuvo Hakkarainen /ps
Eeva Maria Maijala /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk
Martti Korhonen /vas
Sirpa Paatero /sd
Timo Kalli /kesk
Simo Rundgren /kesk
Hanna Mäntylä /ps
Aila Paloniemi /kesk
Eero Reijonen /kesk
Anneli Kiljunen /sd
Anne Kalmari /kesk
Mikael Jungner /sd
Pia Viitanen /sd
Pertti Virtanen /ps
Ville Vähämäki /ps

Pirkko Mattila /ps
Pietari Jääskeläinen /ps
Mika Kari /sd
Arja Juvonen /ps
Kimmo Sasi /kok
Mauri Pekkarinen /kesk
Jouko Jääskeläinen /kd
Pentti Kettunen /ps
Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Raimo Piirainen /sd
Pia Kauma /kok
Juha Väätäinen /ps
Sari Palm /kd
Jyrki Yrttiaho /vr
Maarit Feldt-Ranta /sd
Eila Tiainen /vas
Aino-Kaisa Pekonen /vas
Risto Kalliorinne /vas
Laila Koskela /ps
Timo V. Korhonen /kesk
Juha Sipilä /kesk
Elsi Katainen /kesk
Antti Lindtman /sd
Hanna Tainio /sd
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Sari Sarkomaa /kok
Maria Lohela /ps
Jani Toivola /vihr
Olli Immonen /ps
Lasse Männistö /kok
Thomas Blomqvist /r
Ilkka Kantola /sd
Tuomo Puumala /kesk
Markus Mustajärvi /vr
Lasse Hautala /kesk
Reijo Tossavainen /ps
Anne Louhelainen /ps
Antti Rantakangas /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Suna Kymäläinen /sd
Ulla-Maj Wideroos /r
Johanna Karimäki /vihr
Katja Taimela /sd
Jouko Skinnari /sd
Markus Lohi /kesk
Tuula Peltonen /sd